

Alasdair MacIntyre'n ”Hyveiden jäljillä” ja nykypäivän hyveet

Lääketieteen filosofisia kysymyksiä
28.9.2019

Rauno Mäkelä
Dosentti, LKT, FM

Hyve-etiikka

- Alasdair MacIntyre (1929-)
 - ”Hyveiden jäljillä” 1981 (suomennos 2004)
 - Aristoteles
 - Tuomas Akvinolainen

 - **Hyveen ydinkäsite:**

Hyveen ydinkäsite

1. Sisäisesti hyvät käytännöt
2. Ihmiselämän kertomuksellinen järjestys
3. Yhteisön kokonaisvaltainen moraalinen perinne

Sisäisesti hyvät käytännöt

- Vakiintuneita yhteistoiminnan muotoja: tehdään hyveellisiä tekoja
- Taiteet, tieteet, pelit, aristoteelinen politiikka, perhe-elämä: hyvää koko yhteisölle
- (Ulkoisesti hyvä käytäntö ei kelpaa: rahaa, mainetta, valtaa)
- Yhdessä työskentely: oikeudenmukaisuus, rohkeus, rehellisyys
- Pitkä perinne ja edeltäjät

Ihmiselämän kertomuksellinen järjestys

- Yhtenäinen kertomus: koko elämän hyvyys, elämän päämäärä / telos
- Oma ja muiden ihmisten kertomukset: ymmärrämme omaa ja toisten elämää
- Moderni aika: elämä pilkottu osiin ja eri rooleihin, niistä vaikeus koostaa kokonaista kertomusta

Yhteisön kokonaisvaltainen moraalinen perinne (1)

- Yhteisön / suvun / oma moraalinen perinne
- Perinnettä pitää kritisoida ja kehittää, jotta sen merkitys säilyisi
- Aristoteleen aikana yhteiskunnan hyvinvointi oli yksilön hyvän yläpuolella
- Tuomas Akvinolainen (1200-l): kristillinen rakkaus

Yhteisön kokonaisvaltainen moraalinen perinne (2)

- Individualismi (valistuksesta alkaen): itse saa tai joutuu luomaan oman moraalinsa
- Aristoteles vs. Nietzschen individualismi?
- Nykyaika kelvoton toteuttamaan aristoteelisia hyveitä, on vain taloudellista ja poliittista kilpailua (siis ulkoisesti hyviä käytäntöjä)
- Moderni valtio on sopimaton yhteisön moraaliseksi kasvattajaksi

Omaa pohdintaa nykyajalle (1)

- Hyvinvointiyhteiskuntamme lainsäädäntö ja byrokratia luovat järjestystä ja holhousa, mutta ei sisäistyvää moraalia
- Kaikki sallittua, mikä ei erikseen kiellettyä (esimerkkeinä alkoholin tuonti ja tupakan tumpit)
- Moraalinen vastuu riippuu yksilöstä, kun kokonaisvaltaista moraalista perinnettä ei ole
- **Moderni sisäisesti hyvä käytäntö / hyve: ilmaston ja muun ympäristön suojele**

Omaa elämäntarinaa

- Suvun torppari- ja työläisperinne: vaatimaton, työteliäs
- Lääkärinä: ei perinnettä, luotava itse, myös sisäisesti hyvät käytännöt
- Kaksi kuvaa: haalarimies perunapellon laidalla ja frakkipukuinen vastaväittäjä
- Siis: kaksijakoinen elämäntarina, miten luoda yhtenäinen kertomus?

Omaa pohdintaa nykyajalle (2)

- Väitteeni: individualistikin voi kehittää:
 - omia sisäisesti hyviä käytäntöjä
 - oman elämän kertomuksellisen järjestyksen
 - yhteiskunnan hyve-etiikkaa
- Näistä perinnettä seuraavilla sukupolville
- **Uudelleen: ilmaston ja muun ympäristön suojele (sisäisesti hyvä käytäntö)**

Olemmeko (ilmasto)hyveellisiä ?

- Kysymyksiä itselle:
 - tupakka, alkoholi
 - Liha ym ravinto
 - Kulkuneuvot, matkustaminen
 - Asuminen: rakentaminen, lämpötila, kakkosasunnot
 - Sosiaalisuus, yhdessä työskentely
- Miten toteutuu: hyvät käytännöt, elämän yhtenäinen kertomus, yhteiskuntamoraali

Paluu antiikin hyveisiin

- Silja Kosola (Lääkärilehden kolumni):
 - Pois olympiamantra: citius, altius, fortius
 - Tilalle antiikin kardinaalihyveet:
 - **Viisaus**
 - **Rohkeus**
 - **Oikeamielisyys**
 - **Kohtuullisuus**
 - Voisimme palvella myös yhteiskuntaa eikä vain itseämme